

ДО ВИЗНАЧЕННЯ ДЕСКРИПТИВНОЇ МЕТАФІЗИКИ ДИСКУРСУ

*Олександр Волков. Мелітопольський
державний педагогічний
університет ім. Б.Хмельницького*

Метафізика дискурсу вирішує проблему пояснення його впливу на існування. Це не традиційна метафізика, яка виходить з того, відповідно до Аристотеля, що перші причини і підстави знаходяться “за”, над або “поза” сущого, природою, а безпосередньо в сущому, яке розглядається як субстанція, монада або суб’єкт [1]. Її можна вважати, за термінологією Стросона, дескриптивною і ревізійною, оскільки вона прояснює, як виникають і формуються основи існування, яким чином це відбувається, відповідно, то, як вони визначають присутність.

У дескриптивної метафізики Стросона, як відмічає Макеєва, основна увага приділяється відношенню мови і реальності [2]. Дескриптивна метафізика дискурсу має дещо інше призначення, оскільки в центрі її уваги стан суб’єкта і його здатність породжувати і змінювати світ. Саме тому об’єктом дослідження є суб’єкт, а не мова, хоча саме мова “є дім буття”, за М. Гайдеггером. У цьому контексті мова визначає онтологію суб’єкта, який використовує її можливості для самореалізації. Тому світ не розглядається як даність, а те, що породжується і конструюється за допомогою висловлювань.

За Стросоном сфера застосування дескриптивної метафізики – це опис структури мислення про світ, а ревізійній – зміна дійсності. Він вважає, що метафізики Аристотеля і Канта є дескриптивними, а Декарта, Лейбніца і Берклі – ревізійними [3]. Зарахування Аристотеля до дескриптивних метафізиків є вельми сумнівним, оскільки в своїй телеології він багато в чому вирішує проблему існування. Безумовно, розмежування двох видів метафізики має умовний характер, оскільки вона в обов’язковій мірі є ще і

онтологією, яка визначає буття суцього. Крім того, метафізика включає в себе також телеологію, своєрідність якій прояснюється при розгляді політики.

А. Чанишев показує, що сутність політики Аристотель розкриває через її мету, а вона, на думку філософа, найвища – виховна, що полягає в тому, щоб формувати громадян. Тобто, мета політики – благо, а воно, як мета політики, є справедливе, тобто загальне [4, с. 123]. Тому політик повинен шукати найкращого, того, що найбільш відповідає зазначеній мети. Якщо при розгляді політики аналізується телеологія, то можна піддати сумніву думку про те, що метафізика Аристотеля є дескриптивною.

Звернемо увагу, що держава Аристотелем визначається як дискурсивне утворення, в якому реалізується ідея вищого блага. Це телеологічне визначення, в якому очевидно вплив Платона, оскільки мова йде про блага життя. Аристотель також згадує про те, що держава існує “за природою”, що передбачає, що на нього поширюється метафізика як вчення про перші засади і причини [1, с. 379].

Виходячи з вищевикладеного, стає зрозумілим, що протиставлення дескриптивної і ревізійної метафізики не виправдовує себе при аналізі вирішення проблем існування, оскільки в наявності дискурсивна взаємодія, тобто єдність висловлювання і дії. Тому при розгляді соціальних проблем виправдовує себе тільки протиставлення традиційної метафізики і дескриптивної метафізики дискурсу. Виходячи з цього дескриптивною метафізикою дискурсу будемо вважати таку метафізику, в якій дескриптивна і ревізійна утворюють єдність.

З позицій дескриптивної метафізики дискурсу педагогічним вважається будь-який дискурс, не тільки навчальний, а також філософський, релігійний, політичний та ін. Це пояснюється тим, що кожен дискурс “веде за собою”, тобто висвітлює осмислення реальності, формує мети і оцінки, тим самим поведінку, вчинки, події. Оце визначається тим, що його елементом є концепт як єдність поняття або слова, що є ім’ям і дією, яке воно містить в собі або називає, провокує. Це таке поняття, яке зачіпає, пробуджує,

викликає інтерес, являє собою цінність або її формує, визначає цілі і те, як вони повинні бути реалізовані.

Література

1. Аристотель. Сочинения в 4-х т. Т.4. М.: Мысль, 1983. 830 с.
2. Макеева Л. Б. Язык, онтология и реализм. М.: Высшая школа экономики, 2011. 312 с.
3. Стросон П. Ф. Индивиды. Опыт дескриптивной метафизики. Калининград: Изд-во РГУ им. И. Канта, 2009. 328 с.
4. Чанышев А. Н. Аристотель. 2-е изд. М.: 1987. 221 с.

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції

«ДИСКУРС В УМОВАХ МІНЛИВОСТІ СОЦІОКУЛЬТУРНОГО

ПРОСТОРУ». Мелітопольський державний педагогічний університет ім.

Б.Хмельницького. (20-21 квітня 2018 року). С.35-37.